บันทึกไว้เป็นเกียรติ

● ทวิศักดิ์ บัยเรืองยศ

"คีรีราษฎร์ 1" พริกกะเหรี่ยง สายพันธุ์ใหม่ ที่ให้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพ

พันธุ์คีรีราษฎร์ 1

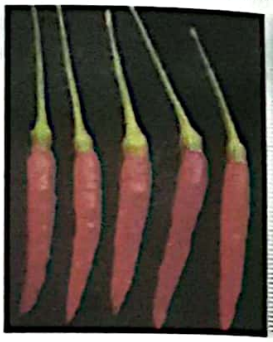

ผศ.ดร.จานุลักษณ์ ชนบดี

เป็นที่ทราบกันมานานแล้วว่า "พริกกะเหรี่ยง" มีการปลูกกันมากตามแนวชายแดนไทย-พม่า ในเขตพื้นที่ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีการคมนาคมลำบากมากในช่วงฤดูฝน ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวกะเหรี่ยงเก็บเกี่ยวผลผลิตพริกพอดี ทำให้ไม่สามารถนำพริกกะเหรี่ยงสดออกมาจำหน่ายได้ จะต้องมีการแปรรูปเป็นพริกแห้งก่อน และอีกพื้นที่หนึ่งที่มีพื้นที่ปลูกมากจะอยู่ในเขตตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ปัจจุบันทางสถาบันวิจัยเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดลำปาง โดยมี ผศ.ดร.จานุลักษณ์ ชนบดี ได้รวบรวมพันธุ์และศึกษาลักษณะพันธุ์พริกพื้นเมืองของจังหวัดตาก ซึ่งรวมถึงพริกกะเหรี่ยงด้วย ได้จำนวน 192 สายพันธุ์ พบว่าในขณะนี้พบพันธุ์พริกที่พัฒนาพันธุ์ได้จำนวน 11 สายพันธุ์ ที่มีศักยภาพในการให้ผลผลิตสดมากกว่า 1,000 กิโลกรัม ต่อไร่

แปลงประเมินศักยภาพสายพันธุ์พริกกะเหรี่ยง

ทำความรู้จักกับพริกกะเหรี่ยง

อาจจะกล่าวได้ว่า พริกกะเหรี่ยง เป็นวัฒนธรรมของคนกะเหรี่ยงก็ว่าได้ ถึงกับมีคำกล่าวว่า "มีข้าว มีพริก มีฟืน ไม่ต้องมีเงิน" ก็อยู่ได้ หลายคนเคยรับประทานก๋วยเตี๋ยวน้ำพริกกะเหรี่ยง แต่ไม่ทราบว่าพริกกะเหรี่ยงคือพริกอะไร? พริกกะเหรี่ยงไม่ใช่พริกขี้หนูสวนในธรรมชาติพริกขี้หนูจะเจริญเติบโตและให้ผลผลิตดีในพื้นที่ปลูกที่ร่มรำไร ในขณะที่พริกกะเหรี่ยงชอบแสงแดดจัด การปลูกพริกกะเหรี่ยงของคนกะเหรี่ยงจะปลูกแบบพืชไร่ โดยการเอาเมล็ดพริกผสมกับเมล็ดพืชอื่นๆ อาทิ เมล็ดฟัก แฟง แตงกวา ฯลฯ หว่านในไร่หลังจากที่หยอดเมล็ดข้าวไปแล้ว เมล็ดข้าวงอกก่อนและเป็นร่มเงาให้ต้นกล้าผักซึ่งรวมถึงต้นกล้าพริกด้วย ระหว่างที่รอต้นข้าวให้ผลผลิต ชาวกะเหรี่ยงจะได้รับประทานผักชนิดต่างๆ เป็นอาหาร เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จต้นพริกกะเหรี่ยงอยู่ในระหว่างออกดอกและติดผลพอดี ชาวกะเหรี่ยงทยอยเก็บเกี่ยวพริกกะเหรี่ยงได้ต่อเนื่อง 5-6 เดือน

ลักษณะเด่นของพริกกะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยงบอกถึงคุณลักษณะที่เด่นเฉพาะตัวของพริกกะเหรี่ยงดังนี้ "ต้องปลายแหลม ก้นโต สีส้มจัด (ไม่แดงคล้ำ) เผ็ดแต่ไม่แสบลิ้นและมีกลิ่นหอม" ทางศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี ได้บอกถึงการปลูกพริกกะเหรี่ยงว่ามีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม มีลำต้นใหญ่ การแตกแขนงดี สามารถเก็บผลผลิตติดต่อกันได้ระยะเวลานาน นิยมแปรรูปเป็นพริกแห้งโดยใช้พริกกะเหรี่ยงสด 3 กิโลกรัม เมื่อเป็นพริกแห้งได้น้ำหนักเฉลี่ย 1-1.3 กิโลกรัม ปัจจุบันโรงงานที่ผลิตซอสพริกนิยมนำเอาพริกกะเหรี่ยงแห้งไปปั่นผสมกับพริกหนุ่มเขียวเพื่อเพิ่มความเผ็ดและมีกลิ่นหอม

ผลผลิตพริกกะเหรี่ยงในธรรมชาติให้ผลผลิตเพียง 200-300 กิโลกรัมต่อไร่

ผศ.ดร.จานุลักษณ์ ชนบดี ได้เล่าถึงความเป็นมาของโครงการศึกษาสถานภาพการผลิตและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อผลผลิต คุณภาพและปริมาณสาร "แคปไซ(capsaicin) ในพริกพันธุ์การค้าของประเทศไ ว่าจากการเดินทางศึกษาดูงานแปลงพริก สถานการณ์การผลิตและการตลาดพ กะเหรี่ยงในเขตตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพ จังหวัดตาก ด้วยความร่วมมือระห สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, คณะ วิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล นา วิทยาเขตลำปาง, มหาวิทยาลัยขอนแ องค์การบริหารส่วนตำบลคีรีราษฎร์, ประกอบการซื้อพริกกะเหรี่ยง และเกษตร ปลูกในพื้นที่ พบว่า พริกกะเหรี่ยงที่ปลู

อำเภอพบพระ จัดเป็นพริกที่มีเอกลักษณ์เฉ ทั้งด้านรูปร่าง สีผิว ความเผ็ด และความ รวมทั้งเป็นพริกที่ไม่ใช้สารเคมีใดๆ ในการ ให้ผลผลิตพริกที่เก็บเกี่ยวมามีความปลอ ผลผลิตส่งขายยังตลาดใหญ่ๆ อาทิ ตล มุมเมือง ตลาดไท ปากคลองตลาด ฯลฯ ขายผลผลิตพริกสดเฉลี่ย 7-25 บาท ต่อกิโล

ในด้านการผลิตและการจัดการ เกษตรกรในพื้นที่พบว่า ส่วนใหญ่เกษตร ปลูกพริกกะเหรี่ยงแซมหรือปลูกหมุน ร่วมกับพืชชนิดอื่นๆ เช่น ข้าวโพด ผักกา และมันสำปะหลัง เป็นต้น โดยสามาร พริกได้เพียงละ 1 ครั้ง เท่านั้น ศักยภา การผลิตพริกกะเหรี่ยงของเกษตรกร ตำบลคีรีราษฎร์ สามารถผลิตพริกได้เฉลี่ย 200-300 กิโลกรัม ต่อไร่ เท่านั้น ผลผลิ สู่ตลาดมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธัน มีผลผลิตออกในแต่ละปีเฉลี่ยวันละ 20 กิโลกรัม อย่างไรก็ตาม จากการเก็บรว

สแกนด้วย CamScanner

ข้อมูลพบว่า มีปัญหาหลายประการที่เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญ ทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เช่น ปัญหาจากการระบาดของโรคและแมลง โรคที่พบ ได้แก่ โรครากเน่าและโคนเน่าที่เกิดจากเชื้อไฟทอปทอร่า สำหรับแมลงที่พบมากคือ หนอนเจาะผล นอกจากนั้น ยังพบปัญหาเรื่องสภาพดินปลูกมีค่าความเป็นกรดปานกลางถึงกรดจัด ปัญหาดินเสื่อมโทรมจากการใช้ที่ดินซ้ำซากและขาดการบำรุงดิน ขาดแคลนน้ำและขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการปลูกพริกที่ถูกต้อง

พริกกะเหรี่ยง มีปริมาณสารแคปไซซินสูง

เหตุผลหนึ่งที่ ผศ.ดร.จานุลักษณ์ ชนบดี ให้ความสนใจในการคัดเลือกพันธุ์พริกกะเหรี่ยงเพื่อแนะนำให้เกษตรกรได้นำไปขยายพื้นที่ปลูกและผลผลิตสูง เนื่องจากพบว่าในผลพริกกะเหรี่ยงมีปริมาณของสารแคปไซซินสูงกว่าพริกชนิดอื่นๆ ที่ปลูกในบ้านเรา ในงานวิจัยอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ธรรมชาติของ **ดร.ชฎา พิศาลวงศ์** พบว่า "แคปไซซิน" คือสารสำคัญที่มีอยู่ในพริกทุกชนิดและเป็นตัวที่ทำให้พริกมีรสชาติเผ็ดร้อน แต่ปริมาณของสารแคปไซซินจะมีปริมาณมากน้อยขึ้นอยู่กับสายพันธุ์พริก ในวงการแพทย์ต่างก็ยอมรับกันว่าสารแคปไซซินนี้จะช่วยกระตุ้นเซลล์ในกระเพาะอาหารให้มีการหลั่งกรดเกลือมากขึ้นและทำให้เยื่อบุผนังกระเพาะอาหารมีเลือดมาหล่อเลี้ยงมากกว่าปกติ เนื่องจากพริกจะไปกระตุ้นการบีบและการคลายตัวของกระเพาะอาหาร การบริโภคพริกจึงช่วยให้เจริญอาหารมากขึ้น เพราะไปกระตุ้นต่อมน้ำลาย

การเตรียมเมล็ดและต้นกล้าก่อนปลูกแบบชาวบ้าน

ในคำแนะนำของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูง จังหวัดกาญจนบุรี แนะนำชาวกะเหรี่ยงที่จะปลูกพริกกะเหรี่ยง เลือกต้นที่มีลำต้นสมบูรณ์แข็งแรง ทนทานต่อโรคและแมลง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นได้ดี ให้ผลผลิตดก ขนาดใหญ่เต็มที่และเก็บผลในรุ่นที่ 2-3 ผลพริกที่เลือกเก็บนั้นควรเป็นผลที่เริ่มสุกหรือสุกสีแดงสด ปราศจากโรคแมลงทำลาย นำเมล็ดพันธุ์แช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืน หรือนำมาห่อในผ้าขาวบางชุ่มๆ เก็บไว้ประมาณ 2-3 วัน จนมีตุ่มรากสีขาวเล็กๆ แล้วนำไปเพาะ ในการเตรียมแปลงเพาะกล้า เลือกพื้นที่สำหรับเพาะเมล็ดพันธุ์ ต้องเตรียมดินให้ละเอียดพร้อมผสมปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก ในอัตรา 2:1 คลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วนำเมล็ดพริกโรยเป็นแถวห่างกันประมาณ 3 นิ้ว กลบหน้าดินประมาณ 1 เซนติเมตร หลังเพาะนาน 7-10 วัน เริ่มงอกหมั่นรดน้ำให้ชุ่มอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้แปลงแห้ง จนกระทั่งต้นกล้าเจริญเติบโตมีใบประมาณ 3-4 คู่ หรือต้นกล้ามีอายุประมาณ 30 วัน สามารถนำไปปลูกในแปลงปลูก

เกษตรกรจังหวัดตาก ที่เข้าร่วมโครงการ

การปลูกและการดูแลรักษาพริกกะเหรี่ยง

1. การปลูกพริกกะเหรี่ยงโดยนำเมล็ดพริกที่เก็บเมล็ดจากต้นแล้วนำมาตากแดดจนแห้งสนิท แล้วนำไปตำในครก หรือกระบอกไม้ไผ่ ให้เมล็ดแตกออก นำเมล็ดมาหยอดลงหลุมที่เตรียมไว้ หลุมละประมาณ 5-10 เมล็ด ระยะปลูก 80x80 เซนติเมตร และหากปลูกแซมข้าวไร่ ระยะปลูกจะห่างตามความต้องการและสภาพพื้นที่เป็นหลัก

2. การปลูกด้วยต้นกล้า ควรมีการรองก้นหลุมด้วยปุ๋ยหมัก อัตรา 800-1,000 กิโลกรัม ต่อไร่ หรือใช้เชื้อราไตรโคเดอร์ม่า จำนวนต้นกล้าประมาณ 2,500-3,000 ต้น ต่อไร่ ระยะปลูก 80x80 เซนติเมตร ซึ่งสามารถปลูกเป็นพืชแซมกับข้าวไร่ หรือพืชชนิดอื่นๆ

3. การปลูกพริกกะเหรี่ยงเพื่อเพิ่มมูลค่าของพริกสด สามารถทำได้โดยเกษตรกรต้องมีพื้นที่ สามารถให้น้ำได้ และเป็นพื้นที่ดอนน้ำไม่ท่วมขัง เกษตรกรเริ่มเพาะกล้าพริกตั้งแต่เดือนกันยายน-ตุลาคม หลังปลูกแล้ว 90 วัน ก็จะเริ่มเก็บผลผลิต ซึ่งจะเป็นช่วงฤดูแล้ง พริกสดจะเริ่มราคาแพง เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงที่ปลูกพริกในป่า ไม่สามารถให้น้ำพริกได้ และผลผลิตก็จะหมดเร็ว ทำให้พริกสดขาดแคลน เกษตรกรที่ปลูกพริกกะเหรี่ยงฝืนฤดู สามารถขายพริกสดได้ถึงราคา 50-80 บาท ต่อกิโลกรัม และสามารถเก็บเกี่ยวตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป

การใช้สารเคมีในการปลูกพริกเป็นความจริงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

การบริหารเรื่องต้นทุนในการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชในการปลูกพริกถือเป็นเรื่องใหญ่และมีความสำคัญมาก เนื่องจากพริกเป็นพืชที่มีแมลงและโรครบกวนมาก ดังนั้น การใช้สารเคมีในการปลูกพริกจึงเป็นความจริงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพียงแต่เกษตรกรจะมีการจัดการในเรื่องนี้ได้ดีเพียงใด จะมีการตั้งโปรแกรมการฉีดพ่นสารเคมีปราบศัตรูพืชอย่างกว้างๆ เฉลี่ยสัปดาห์ละครั้ง ส่วนความถี่ในการฉีดพ่นจะมากน้อยลงกว่านี้ขึ้นอยู่กับการสำรวจแมลงและโรคที่เราพบเป็นหลัก เกษตรกรที่จะปลูกพริกให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีการศึกษาและหาความรู้ในเรื่องสารเคมีที่ดีพอสมควรสำหรับการเลือกใช้สารเคมีปราบศัตรูพืชจะต้องมองถึงรายละเอียดมากเข้าไปอีก จะต้องทราบว่าสารเคมีแต่ละชนิดมีฤทธิ์ตกค้างนานขนาดไหน

แนวทางในการป้องกันโรคแอนแทรกโนสในพริก

เกษตรกรที่มีอาชีพในการปลูกพริกต่างทราบดีว่าเมื่อพบการระบาดของโรคแอนแทรกโนสในแปลงปลูกพริกแล้ว ผลผลิตของการปลูกพริกในฤดูกาลนั้นมีโอกาสที่จะได้รับความเสียหายมากจนขาดทุนได้ การป้องกันเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ถ้าปล่อยให้มีการระบาดแล้วยากต่อการควบคุม สิ่งสำคัญที่สุดในการป้องกันการเกิดโรคคือ การฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดก่อนถูกจังหวะ เกษตรกรจะต้องเป็นคนที่หมั่นสังเกตว่าเมื่อมีโรคแอนแทรกโนสเข้ามาระบาดต้นพริกจะเริ่มแสดงอาการบางอย่างออกมาให้เห็น เช่น เริ่มมีใบจุดเล็กๆ บนใบพริกหรือบริเวณโคนต้น หลังจากฝนตกหนัก มีหมอกลงจัดหลังการให้น้ำหรือแปลงปลูกพริกร้างเว้นว่างจากโรคนี้ ก็ให้พึงระวังและเตรียมป้องกันว่าแปลงพริกของท่านมีโอกาสที่จะมีการระบาดของโรคแอนแทรกโนส เกษตรกรจะต้องมีการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันและกำจัดโรคพืชประเภทดูดซึมทันที อาจจะใช้ยาเชื้อราที่มีราคาไม่แพง เช่น ยาแอนทราโคล เพื่อป้องกันกำจัดเชื้อที่เป็นสาเหตุของโรคไว้ก่อนเพื่อไม่ให้ปริมาณของเชื้อมีปริมาณมากขึ้นจนก่อให้เกิดโรคได้

จากการดำเนินงาน นักวิจัยได้รวบรวมพันธุ์พริกพื้นเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 จากอำเภออุ้งผาง แม่สอด แม่ระมาด ท่าสองยาง และพบพระ จนได้พริกจำนวน 192 สายพันธุ์ และได้ดำเนินการคัดเลือกพันธุ์ 2 ซ้ำรุ่น โดยปลูกลงแปลงของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา สถาบันวิจัยเทคโนโลยีการเกษตรจังหวัดลำปาง และแปลงเกษตรกรในพื้นที่พบพระ จนได้พริกสายพันธุ์ดี 14 สายพันธุ์ หลังจากนั้น ทดสอบและประเมินพันธุ์โดยวิจัยและภาคเอกชน ผลสำเร็จที่ได้คือ "พันธุ์คีรีราษฎร์ 1" ที่สามารถปรับตัวได้ดีในพื้นที่และให้ผลผลิตสูงมากกว่า 1.5 ตัน ต่อไร่ ซึ่งเป้าหมายหลักของโครงการนอกจากได้พริกสายพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิต และสารแคปไซซินสูง ทั้งปรับตัวได้ดีแล้ว เป้าหมายหลักที่สำคัญประการหนึ่งคือ การส่งมอบเมล็ดพันธุ์ที่ดีได้คืนกลับสู่ชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรนำไปเพาะและเพิ่มจำนวนเมล็ดพันธุ์เพื่อการผลิตและจำหน่ายเป็นพริกแห้งการค้าในระยะต่อไป

หนังสือ "คู่มือการปลูกพริกเชิงพาณิชย์" พิมพ์ 4 สี แจกฟรีพร้อมหนังสือ "อาชีพเกษตรกรรม ทำง่าย รายได้งาม เล่มที่ 5" รวม 2 เล่ม จำนวน 120 หน้า เกษตรกรและผู้สนใจเขียนจดหมายขอแสดมปัมลค่า 50 บาท (ระบุชื่อหนังสือ) ส่งมาขอได้ที่ ชมรมเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร เลขที่ 2/395 ถนนศรีมาลา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร 66000 โทร. (056) 613-021, (056) 650-145 และ (081) 886-7398

สแกนด้วย CamScanner